

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาสภาวะการณ์ของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ตำบลแม่ลา โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของประชาชน ปัจจัยนำเข้าปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมโดยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ขั้นตอนการดำเนินการสร้างแผนยุทธศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนของครอบครัวในพื้นที่หมู่ 1-6 ตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 650 หลังคาเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนของครอบครัวในพื้นที่หมู่ที่ 1-6 ตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 180 หลังคาเรือนโดยการสุ่มเลือกตามสัดส่วน 1:4 ของจำนวนหลังคาเรือนของแต่ละหมู่บ้าน หลังคาเรือนละ 1 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (เกษม สահรายทิพย์. 2543 : 19) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

กลุ่มที่ 1 สุ่มหลังแรกจากกลางหมู่บ้าน (Systematic random sampling)

กลุ่มที่ 2 การเลือกบ้านหลังที่ 2 และหลังต่อไปให้นับเว้นจากบ้านที่สุ่มได้แล้วทุก 3-4 หลังคาเรือน จนได้จำนวนหลังคาเรือนตามสัดส่วนที่ต้องการ

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากการเปรียบเทียบสัดส่วนของประชาชน ตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

หมู่ที่	ประชากร(หลังคาเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง(หลังคาเรือน)
หมู่ที่ 1 บ้านแม่ลา	149	38
หมู่ที่ 2 บ้านแม่ลา	69	25
หมู่ที่ 3 บ้านแม่ลา	98	25
หมู่ที่ 4 บ้านแม่ลา	45	20
หมู่ที่ 5 บ้านแม่ลา	133	33
หมู่ที่ 6 บ้านบางเขมา	156	39
รวม	650	180

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่องแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎีและดัดแปลงจากรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด และปลายเปิด ประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบประกอบด้วยข้อความจำนวน 6 ข้อคือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ในครอบครัว และอาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมเกี่ยวกับป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นลักษณะปลายปิดให้เลือกตอบตามความเป็นจริงมีจำนวน 5 ข้อ

2.2 ปัจจัยนำ มีจำนวน 17 ข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 5 ข้อ มี 5 ระดับคือ

เห็นด้วยอย่างมาก	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยอย่างมากตามข้อความนั้น
เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยตามข้อความนั้น
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ผู้ตอบไม่แน่ใจตามข้อความนั้น
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้ตอบไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	หมายถึง	ผู้ตอบไม่เห็นด้วยอย่างมากตามข้อความนั้น

2.3 ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบตามความเป็นจริงเพื่อหาค่าความถี่ มีจำนวน 5 ข้อ

2.4 ปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบลักษณะเลือกตอบตามความเป็นจริงเพื่อหาค่าความถี่จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดมีทั้งหมด 2 ข้อ คือ

3.1 ปัญหาในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

3.2 แนวทางป้องกันโรคไข้เลือดออก

2. การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือครั้งนี้ มีกระบวนการและขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารต่างๆ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก

2.2 นำข้อมูลและแนวคิดที่รวบรวมได้ มาสรุป เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมมากที่สุด

2.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหามากที่สุด โดยพิจารณาว่าเครื่องมือ นั้นสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการได้จริง

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

validity) ของคำถามแต่ละข้อตรงตามจุดมุ่งหมาย ของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยการหาค่า IOC โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2543 : 118)

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$	
	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับเนื้อหา	
	R	คือ	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	N	คือ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ	
เมื่อ	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นจึงมีค่า ดังนี้	
	เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	+1.00	
	ไม่แน่ใจ	มีค่าคะแนนเท่ากับ	0	
	ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	-1.00	

ซึ่งจะได้ค่า IOC ของ พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เท่ากับ 1.00

4. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา ซึ่งก็คือประชาชนในตำบลคลองสะแกจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย หลังจากนั้นได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item analysis) โดยหาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ

โดยหาค่าความเชื่อมั่นของ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกใช้วิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Ricahardson) เป็นวิธีที่คูเดอร์ริชาร์ดสัน ใช้การเปรียบเทียบเหตุผล เพื่อหาสูตรจาก ความหมายและคุณสมบัติของความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-21 คำนวนได้เท่ากับ .7761

ส่วนทัศนคติที่มีผลในการควบคุมโรคไข้เลือดออกใช้สูตรการหาค่าความเชื่อมั่นของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งสูตรหาสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นนี้คือ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ .7664

5. เกณฑ์การให้คะแนน และการแปลผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตอบแบบสอบถามปลายปิดประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา สถานะความสัมพันธ์ในครอบครัว อาชีพ (คุณลักษณะประชากร) ให้เลือกตอบตามความเป็นจริงเพื่อนำมาแจกแจงความถี่ของข้อมูล มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการป้องกันโรค ไข้เลือดออกของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 2 ข้อประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมเกี่ยวกับป้องกันโรค ไข้เลือดออกเป็นลักษณะปลายปิดให้เลือกตอบตามความเป็นจริงเพื่อหาค่าความถี่ และร้อยละ มีจำนวน 5 ข้อ

2.2 ปัจจัยนำ มีจำนวน 17 ข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออกเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนและประเมินผล

การให้คะแนน ถ้าตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

การให้คะแนน ถ้าตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาระดับความรู้เรื่องโรค ไข้เลือดออก โดยใช้ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละของแต่ละคน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ โดยภาพรวม (ประกอบ กรรณสูตร. 2535 : 68) มีคะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนนดังนี้

ความรู้ระดับต่ำ	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	0-4	คะแนน (0 – 59.99%)
ความรู้ระดับปานกลาง	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	5-7	คะแนน (60.00 – 79.99%)
ความรู้ระดับสูง	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	8-10	คะแนน (80.00 – 100.00%)

ส่วนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันโรค ไข้เลือดออกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับคือ เกณฑ์การวัดแบบสอบถามส่วนที่ 2 ทศนคติที่มีผลในการป้องกันโรค ไข้เลือดออก โดยใช้เกณฑ์วัดทัศนคติของ Likert Model มีจำนวน 7 ข้อ มีระดับการวัด 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างมากโดยให้เลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ข้อความที่กำหนดมีทั้งข้อความด้านบวกและข้อความด้านลบ

เกณฑ์การให้คะแนนและประเมินผล

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3 , 5 , 6 การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีทั้งหมด 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 7 การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	1	คะแนน
เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	5	คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาระดับทัศนคติที่มีผลในการป้องกันโรคไข้เลือดออกรายข้อ (ประกอบกรรมสูตร. 2535 : 75) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1-5 คะแนนดังนี้

ทัศนคติระดับต่ำ	มีค่าเฉลี่ยในช่วง	1.00-2.99	คะแนน (0 - 59.99%)
ทัศนคติระดับปานกลาง	มีค่าเฉลี่ยในช่วง	3.00-3.99	คะแนน (60.00 - 79.99%)
ทัศนคติระดับสูง	มีค่าเฉลี่ยในช่วง	4.00-5.00	คะแนน (80.00 - 100%)

เกณฑ์การพิจารณาระดับทัศนคติที่มีผลในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดโดยภาพรวม (ประกอบ กรรมสูตร. 2535 : 78) มีคะแนนระหว่าง 19-27 คะแนนดังนี้

ทัศนคติระดับต่ำ	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	19-21	คะแนน (0 - 59.99%)
ทัศนคติระดับปานกลาง	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	22-24	คะแนน (60.00 - 79.99%)
ทัศนคติระดับสูง	ได้คะแนนอยู่ในช่วง	25-27	คะแนน (80.00 - 100%)

2.3 ปัจจัยเอื้อต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกเป็นลักษณะเลือกตอบปลายปิดให้ตอบตามความเป็นจริงเพื่อหาค่าความถี่ และร้อยละมีจำนวน 5 ข้อ

2.4 ปัจจัยเสริมต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกเป็นคำถามปลายปิด ลักษณะเลือกตอบตามความเป็นจริงเพื่อหาค่าความถี่ และร้อยละมีจำนวน 5 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอนครหลวงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนจากการตอบแบบสอบถาม

4. ประมวลผลข้อมูลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 25 ถึงวันที่ 31 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แล้วนำผลการเก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบาย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก และ 3) ความรู้การป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้อธิบาย ปัจจัยนำปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมรณรงค์การป้องกันโรคของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคของประชาชนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 101)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 34-35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 64-65)

$$S = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นนำเสนอจากแบบสอบถาม ข้อมูลจากแบบสอบถามนั้นจะนำเสนอเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกประกอบด้วยพฤติกรรมการป้องกันโรค ปักจยนำเข้า ปักจยเอื้อ และปักจยเสริม ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 2 เป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอประเด็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุง และนำไปสู่แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอนการดำเนินการสร้างยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงาน ดังนั้นจุดหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ โดยผู้จัดทำจำเป็นต้องกำหนด จุดหมายของหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

1. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คือ ขั้นตอนของการกำหนดพันธกิจ

พันธกิจ หมายถึง กรอบ หรือขอบเขตการดำเนินงานของหน่วยงาน การกำหนดพันธกิจสามารถทำได้โดย นำภารกิจ (หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ) แต่ละข้อที่หน่วยงานได้รับมอบหมายตั้งแต่แรกก่อตั้ง มาเป็นแนวทาง ทั้งนี้ ผู้จัดทำต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าพันธกิจแต่ละข้อมีความหมายครอบคลุมขอบเขตแค่ไหน และแต่ละข้อมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในขั้นตอนต่อไปเป็นไปอย่างสะดวกและถูกต้อง

2. ขั้นตอนของการกำหนดวิสัยทัศน์ให้กับหน่วยงาน

วิสัยทัศน์ หมายถึง สิ่งที่เราต้องการให้หน่วยงานเป็น ภายในกรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ โดยการจัดทำวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน ควรกระทำเมื่อเราได้กำหนดพันธกิจของหน่วยงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้น จึงนำพันธกิจทั้งหมด มาพิจารณาในภาพรวม ว่าหน่วยงานจักต้องดำเนินการในเรื่องใดบ้าง และเพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุพันธกิจได้ครบถ้วนทุกข้อ หน่วยงานต้องมีความเป็นเลิศในด้านใด หรือควรมุ่งเน้นไปในทิศทางใด

3. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ หมายถึง ประเด็นหลักที่ต้องคำนึงถึง ต้องพัฒนา ต้องมุ่งเน้น ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ สามารถทำได้โดยการนำพันธกิจแต่ละข้อมาพิจารณาว่าในพันธกิจแต่ละข้อ

นั้นหน่วยงานต้องการดำเนินการในประเด็นใดเป็นพิเศษ และหลังจากได้ดำเนินการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด

ทั้งนี้ ในการจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำแผนบริหารราชการแผ่นดินของกระทรวงต้นสังกัดมาเป็นหลักประกอบการพิจารณาด้วย

4. การกำหนดเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์ หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานปรารถนาจะบรรลุ โดยต้องนำประเด็นยุทธศาสตร์มาพิจารณาว่า หากสามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละข้อแล้ว ใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ และได้รับประโยชน์อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น เป้าประสงค์ของกรมสรรพากร ประการหนึ่ง คือ รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพียงพอในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จากตัวอย่างนี้ ผู้ได้รับประโยชน์ คือ ภาครัฐ โดยได้ประโยชน์คือ สามารถจัดเก็บภาษีได้มากพอที่จะนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้ นั่นเอง

5. ขั้นตอนของการสร้างตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด หมายถึง สิ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่ ขั้นตอนนี้ เราจะต้องพิจารณาหาปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ดังกล่าว และต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ทั้งในแง่ของคำจำกัดความและการระบุขอบเขต เช่น “จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการในหนึ่งเดือน” เป็นต้น โดยตัวชี้วัดนี้จะถูกนำมาเป็นหลักในการกำหนดค่าเป้าหมายในลำดับต่อไป

6. ขั้นตอนของการกำหนดค่าเป้าหมาย

ค่าเป้าหมาย หมายถึง ตัวเลข หรือค่าของตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่หน่วยงานต้องการบรรลุ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการกำหนด หรือ ระบุว่า ในแผนงานนั้น ๆ หน่วยงานต้องการทำอะไรให้ได้เป็นจำนวนเท่าไร และภายในกรอบระยะเวลาเท่าใด จึงจะถือว่าบรรลุเป้าหมาย เช่น ต้องผลิตนักสังคมสงเคราะห์เพิ่มเป็นจำนวน 1,250 คน ภายในระยะเวลา 5 ปี เป็นต้น

7. ขั้นตอนของการกำหนดกลยุทธ์

กลยุทธ์ หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานจะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์โดยกลยุทธ์นี้จะกำหนดขึ้นจากการพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical success factors) เป็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าในการที่จะบรรลุเป้าประสงค์ข้อหนึ่ง ๆ นั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จ และเราจำเป็นต้องทำอย่างไร จึงจะไปสู่จุดนั้นได้